

EKONOMİ POLİTİK

Ekonomi Yönetiminin Orta Dönemde Hedefleri

Erinç Yeldan, 23 Eylül 2009

Mayıs ayından bu yana beklenen *Orta Vadeli Program* (OVP) geçtiğimiz hafta Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan tarafından açıklandı. *Resmi Gazete*'de yayımlandığı biçimiyle OVP'nin amacı "... içinde bulunduğumuz 2009 yılı, II. Dünya Savaşı'ndan sonra küresel ekonomik aktivitede en hızlı daralmanın yaşandığı yıl olmuştur. 2010-2012 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program, dünyadaki belirsizliklerin yoğun şekilde yaşandığı bu zor süreçte Türkiye ekonomisinin yeniden **güçlü** ve **sürdürülebilir** bir büyüme dönemine girmesini hedeflemek" olarak belirtilmektedir. (**Vurgular** tarafımızdan yapılmıştır).

Gene resmi açıklamaya göre, OVP "*Türkiye ekonomisinin 2010 yılında tekrar büyüme sürecine girmesini, 2011 yılından itibaren ise büyümenin hız kazanmasını*" öngörmektedir. Bu öngörüye koşut olarak 2009'da yüzde 6 daralması beklenen milli gelirin, 2010'da yüzde 3.5, 2012'de de yüzde 5 artacağı öngörülmektedir.

Yukarıda OVP'nin *resmi* sunumundan aldığımız sadece iki cümle bile Türkiye'de ekonomi idaresinin aslında ne *kısa*, ne de *orta-uzun* dönemde herhangi bir büyüme ve kalkınma vizyonunun olmadığını; Türkiye ekonomisinin geleceğinin doğrudan doğruya küresel ekonomideki "toparlanma beklentilerine" ve özellikle uluslararası finansman akımlarının tekrardan Türkiye'ye yönelme iştahına bağımlı kılındığını belgelemektedir. Nitekim, OVP Türkiye'nin uluslararası ticaretinde yeniden yüksek açıklar vermeye başlayacağını öngörmekte; geçen yılki 41.5 milyar dolardan 11.5 milyar dolara gerileyeceği tahmin edilen cari işlemler açığının, 2010'da 18 milyara; 2012'de de 28 milyar dolara yükselerek milli gelirin yüzde 3.9'una çıkacağını varsaymaktadır.

Söz konusu cari işlemler açığının *finansmanında* anlaşılan yeniden sıcak para ile başta gayri menkul satışları olmak üzere, özelleştirmelerden gelecek "doğrudan yabancı yatırım" sermaye girişlerine başvurulacaktır. OVP'nin, "*Türkiye ekonomisinde güven ve istikrar sağlamış ... bir köklü değişim sürecinin başlatılmış olduğu*" vurguları etrafında defalarca, ısrarla ve özenle üzerinde durması, söz konusu dış finansman beklentisinin ne denli önem arzettiğini göstermeye yeterlidir.

OVP, sürekli olarak dış açık (cari işlemler açığı) yaratan ve söz konusu açığın dış borçlanma yoluyla finansman biçimine dayalı 2003-2007 tercihinin Türkiye'nin işsizlik sorununa çözüm getiremeyeceğinin farkındadır. Bu yüzden tekrardan "yüksek" oranlı büyümeye geçişin beklendiği 2012'de dahi, işsizlik oranının yüzde 13.3 ile küresel kriz öncesinin neredeyse 4 puan üstünde seyredeceği varsayımını korumaktadır.

OVP'nin yerli ve yabancı yatırımcıya sunmakta olduğu en önemli "bilgi" ise, 2009 yılı başında 10.4 milyar TL olarak öngörülen 2009 yılı merkezi yönetim bütçe açığının yıl sonu itibariyle 62.8 milyar TL'ye ulaşacağı ve 29.8 milyar TL fazla vermesi beklenen faiz dışı dengenin de 20.8 milyar TL açık vermesinin beklendiğinin kamuoyu ile paylaşılmasıdır. Ancak buna rağmen, milli gelirin yüzde 6.6'sına çıkması beklenen bütçe açığı, 2012'ye değin yarı yarıya azaltılarak milli gelirin yüzde 3.2'sine çekilecektir. Üstelik bu başarı, "vergi artışlarına kesinlikle gidilmeden", kamu harcamalarında "kalıcı ve köklü" bir reform süreci ile elde edilecektir.

OVP bu konuda da açık hedefler sergilemekte ve söz konusu harcama reformunun "*sağlık hizmet ve harcamalarının etkinleştirilmesi*"; "*kamu yatırımlarının yeniden önceliklendirilerek etkinleştirilmesi*"; "*kamunun elektrik dağıtım ve şeker üretimi alanlarından tamamen çekilmesi, telekomünikasyon ve liman işletmeciliklerindeki payının azaltılması*"; ve "*KİT'lerde yeni bir yönetim modelinin hayata geçirilmesi*" gibi aslında artık gelenekselleşmiş "köklü reform ve yönetim" söylemlerini "güçlü ve sürdürülebilir" milli gelire sahip Türkiye için bir kere daha vurgulamaya özen göstermektedir.

Ekonomi idaresi Orta Vadeli Program metni ile Türkiye ekonomisinin krizden çıkış sürecini doğrudan doğruya küresel ekonominin yeniden toparlanmasına bağlayan bir "bekle – gör" stratejisinde görmekte ve 2000'li yıllar boyunca uygulanan IMF programının geleneksel ana vurgusu olan daraltıcı maliye politikalarıyla günü kurtarmayı amaçlamaktadır. Bu program çerçevesinde yapılan ana varsayım, dünyanın 2010'dan başlayarak küresel krizden çıkacağı ve sanki hiç bir şey olmamış gibi, 2007 öncesi ticaret ve finans akımlarının yeniden eski biçimlerine geri döneceği beklentisidir.

2007 öncesi dünyanın genişleyen finans piyasalarında Türkiye hiç beklemediği biçimde ucuz ve sürekli döviz kredisine kavuşmuş ve cari işlemler açıklarını, uygulamakta olduğu yüksek faiz politikası sayesinde sağladığı dış krediler aracılığıyla kapatabilmişti. Ancak 2007 öncesi dünya artık bundan farklı olacaktır. ABD'nin ticaret açıklarının başını çektiği, bol ve ucuz dövize dayalı finansal genişleme sona ermiş durumdadır. Dünya ekonomisinin yeni liderliğine soyunan Brezilya, Hindistan, Çin gibi ülkeler küresel krizden çıkışta yeni teknoloji ve yatırım stratejilerini tartışırken, Türkiye'nin orta-uzun vadede "güçlü" ve "sürdürülebilir" büyüme vizyonunu hala 1990'ların "güven, istikrar, yönetim, şeffaflık, ..." gibi aşınmış sloganlarında araya durması hazindir.